

Om het kind dus zal de Zending een plaats moeten hebben op al onze Christelijke scholen en de Zending zelf zal er de vruchten van plukken. Het kind moet de Zending en het werk kennen. Die kennis is onmisbare voorwaarde voor belangstelling en liefde.

Gezien heel de situatie zou men dus mogen verwachten, dat de Zending een plaats innam in het leerplan op onze scholen. Maar de uitkomsten van de enquête, hoewel er ook is dat dankbaar maakt, laten een ander beeld zien.

Op de ruim twee duizend vragenlijsten, die de Commissie in zee zond kwamen 750 antwoorden binnen. Dus slechts ruim een derde deel kwam terug. En nu weet ik wel, dat onze hoofden van scholen veel administratief werk hebben te doen. Maar als we dan daarnaast zien, dat de Commissie haar vragen, die tot een minimum beperkt waren zoo stelde, dat de beantwoording daarvan kort zou kunnen worden samengevat, dan verbaast het toch pijnlijk, dat er zoo weinig medewerking ondervonden werd, en er zoodoende 1250 scholen buiten beschouwing moesten blijven.

Dat zooveel niet de moeite hebben willen nemen om te antwoorden, is een van de bedenkelijke symptomen, die de enquête aan het licht heeft gebracht. Juist dat zwijgen zegt hier genoeg!

Men kan daaruit niet anders concludeeren, dan dat de Zending voor meer dan de helft van de hoofden der scholen, *quantité négligeable* is.

De Commissie heeft uiteraard zich alleen bezig gehouden met de ingekomen antwoorden. Maar bij de beoordeeling van het gestelde vraagstuk moet dubbel worden onderstreept het feit, dat hier zonneklaar aan den dag treedt: de Zending *quantité négligeable* op vele, zeer vele van onze Christelijke scholen.

Daarleggenover kan het rapport gelukkig wijzen op het verblijdende feit, dat er heel wat hoofden van scholen waren, die in grooter of kleiner schrijven van hun belangstelling blijf gaven en opmerkingen maakten over het onderhavige vraagstuk: de School en de Zending. Een enkele moge hier volgen:

„Telkens stuit men op de wel niet uitgesproken maar toch aanwezige meening, dat de Zending een zekere liefhebberij is van een bepaalde groep van Christenen. De propaganda voor het Zendingwerk zal aan dit kwaad de volle aandacht moeten wijden. Het Christelijk leven is een geheel, men kan het niet in stukjes knippen. Wel heeft ieder zijn eigen taak in een bepaald onderdeel, maar dit mag niet leiden tot onverschilligheid voor de andere onderdelen, waarvoor we niet veel meer soms kunnen doen dan belangstelling hebben, bidden en geven. Dat is echter onze taak ten allen tijde en voor alle onderdelen van het werk in Gods Koninkrijk. Een onderwijzer, die dit ziet, kan aan de Zending niet voorbijgaan, kan er niet over zwijgen.”

En zoo gebeurt het. Op vele scholen wordt de Zending behandeld in verband met de Kerkgeschiedenis. Waar de Zending in alle klassen behandeld wordt is het in den regel zoo, dat in de laagste van tijd tot tijd een Zendingverhaal verteld wordt, terwijl in de hogere de Zending een onderdeel van de Kerkgeschiedenis uitmaakt.

Er blijken maar heel weinig scholen te zijn, waar de Zending speciaal behandeld wordt en niet occasioneel! Speciale behandeling moet natuurlijk het ideaal blijven, zoo oordeelt ook de Commissie. Zij wil voorloopig met het oog op de overlading van het leerplan wel blijven bij occasioneele behandeling, „mits die niet bestaat in het zoo nu en dan, te hooi en te gras eens behandelen van de Zending.” Dit laatste is de teekening van den bestaanden toestand, want de Commissie vreest: „dat de behandeling wel erg occasioneel is, al zijn er gelukkig uitzonderingen.” „Zoo komt de Zending tekort en doet de Christelijke school zichzelf te kort.”

Aan het slot komt de Commissie tot haar conclusies. Het zal interessant zijn, onderwijsdeskundigen over enkele van haar voorstellen te hooren.

Wat de groote vraag naar handboeken betreft, moge ik hier met nadruk wijzen naar den Zendingstudieraad. Daar hebben we een centraal punt, dat heel de Zendingliteratuur overzien kan en dat door zijn uitgaven stimulerend zou kunnen werken, zooals het dat tot nu toe heeft gedaan. Onze groote Onderwijsorganisaties zouden hierbij krachtigen steun kunnen en moeten bieden. Van Zendingfilms ben ik geen groot bewonderaar en zeker niet van speciale voor kinderen alleen. Zeker geen toegang beneden 14 jaar!

Voor de andere conclusies wil ik graag verwijzen naar deze zoo belangrijke brochure.

Ze zij bijzonder al onzen Christelijken onderwijzers ter lezing aanbevolen. Naast hen aan allen die het kind en de Zending ter harte gaan.¹⁾ Ieder moge er mee aan het werk gaan.

Dan zal de Commissie de vrucht van haar arbeid zien rijpen, de verwerkelijking van haar ideaal: de Zending op de Christelijke school de plaats innemend die haar toekomt!

Z.

J. v. d. L.

1) 15 ct. storten op 265567 van D. J. Coumou, Zeist. Brochure franco thuis.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

De beteekenis van de Prot. Chr. Centrales en Vakorganisaties van patroons voor het kerkelijk, politiek en maatschappelijk leven in ons vaderland.

VII.

De actueele beteekenis.

De Christelijke patroonsorganisatie leeft niet opgesloten en geïsoleerd, afgescheiden van andere organisaties, haar eigen leventje. Integendeel, zij staat midden in het strijdperk van dit leven, zoo het mogelijk is vooraan, en betracht de samenwerking met andere ook niet-Christelijke organisaties overal waar dit noodig en mogelijk is.

Voor al van z.g. „neutrale” zijde doet men het wel eens voorkomen, alsof de Christelijke organisatie zich heeft afgescheiden en daardoor de eenheid van het bedrijfsleven heeft verbroken. Deze voorstelling van zaken is onjuist. De Christelijke patroonsorganisatie ONDERSCHEIDT zich wel van andere organisaties, maar haar arbeid is niet GEScheiden van die der anderen.

Aan de oplossing van de talrijke sociale, economische en vak-technische vragen werkt de Christelijke patroonsorganisatie mede, evengoed als welke andere organisatie ook. De Christelijke organisatie biedt alles wat men maar denken kan, ze werkt in samenwerking met anderen, zoo mogelijk in het eerste gelid zelfs, omdat zij dit op grond van de door haar beleden hogere beginselen roeping en plicht acht.¹⁾

Het is daarom, dat vooral in den huidige tijd de ACTUEELE beteekenis der Christelijke patroonsorganisatie zoo duidelijk blijkt. De talrijke vraagstukken van onzen tijd, die om oplossing roepen, vragen om LEIDENDE BEGINSELEN, welke als richtsnoer dienst kunnen doen. En zoo komt het ook op maatschappelijk terrein steeds duidelijker aan het licht, dat de EEUWIGE BEGINSELEN VAN HET CHRISTENDOM niet alleen waarde HEBBEN voor het gansche wereldleven, maar hun waarde BLIJVEN BEHOUDEN, ook al veranderen de omstandigheden. Ook op sociaal en economisch terrein.

Dank zij de prediking der Christelijk-sociale beginselen in politieke kring en op maatschappelijk terrein, is in ons vaderland een sociale wetgeving gegroeid, welke andere landen ter wereld verre vooruit is. Vooral gedurende de laatste twintig jaren, waarin de crisissen zich hebben afgewisseld, is in ons vaderland gestuurd in de richting van meerdere overheidsbemoeijing met het bedrijfsleven.

Bij alle verdienste is dit niet zonder gevaar gebleken. Het bleek, dat men in Protestantsch-Christelijken kring zich had te verweren niet alleen tegen hen, die in den totalitaire Staat of in staatsocialisme heil zagen voor de toekomst, maar ook, bij veel wederzijdsche waardeering, toch somtijds positie diende te kiezen tegen de wijsgeerige beschouwing onzer R.K. landgenooten, welke nu eenmaal in den Staat blijven zien de hoogste uiting van het natuurlijke leven, overkoepeld door de alleenzalmakende kerk.

Door dit optreden verkregen onze Protestantsch-Christelijke organisaties, ook de Protestantsch-Christelijke patroonsorganisaties, vooral de laatste jaren groote ACTUEELE beteekenis. Talrijke Christelijke patroons, die nog in de „neutrale” organisaties bekneld ziltten, begonnen dit gelukkig te voelen.

Meer dan ooit blijkt nu, dat aan onze maatschappij-beschouwing EEN DUIDELIJKE GELOFSBELIJDENIS ten grondslag moet liggen. Onze sociale en economische wetgeving dient door ons gemeenschappelijk in eigen Centrale en vakorganisaties beoordeeld te worden OP DE MERITES VAN ONZE BEGINSELEN.

In dit verband wijzen wij op de Bedrijfsradenwet (7 April 1933), bedoelende de INSTELLING VAN BEDRIJFSRADEN mogelijk te maken. Wie de Memorie van toelichting leest, zal zeer sterk onder den indruk komen van den geest, die uit deze toelichting spreekt, en die wij, naast ongetwijfeld den invloed der Pauselijke encyclieken, niet aar-

1) Het is eigenaardig, dat men meermalen hoort beweren, dat in de Christelijke organisatie de belangen niet zoo goed kunnen worden behartigd als in de z.g. „neutrale”. Wij vragen: Waarom niet? De bewering is in alle deelen onjuist. Natuurlijk zal een kleine Christelijke vakorganisatie van patroons eenigen tijd noodig hebben voor haar bureau zoodanig is geoutilleerd als dit bij den reeds jaren bestaanden neutralen vakbond meestal het geval is, maar de bestaande Christelijke vakorganisaties van patroons, en niet het minst de drie Centrale organisaties hebben in den loop der jaren wel bewezen, dat ze in staat zijn gebleken OOK VOOR DE MATERIEELE BELANGEN harer leden te kunnen opkomen. In onze kringen zal echter goed moeten worden begrepen, dat ook Christelijke vakorganisaties van patroons over de noodige financiële middelen zullen dienen te beschikken. Nog maar al te veel is men graag op een koopje uit. De contributies van de Christelijke organisaties zijn veelal beduidend lager dan die men in neutralen of R.K. kring betaalt. In dit verband zij er aan herinnerd, dat eenmaal Dr H. Colijn sprak: „De waarde en beteekenis van een organisatie hangt ook af van de contributie, die men betaalt.”

Een arme organisatie kan niet veel doen. Dat dienen onze Christelijke patroons wel te bedenken.

zelen toe te schrijven aan den invloed der Christelijk-sociale beginselen, zooals deze in onzen kring door mannen als Kuyper, Sikkels, Talma, e.a. zijn gepropageerd.

Eenzelfde geest ligt ten grondslag aan de wet tot het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van onderneemsovereenkomsten van den 24en Mei 1935. Voorts blijkt ook uit de wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten, welke wet met ingang van 1 October 1937 in werking is getreden, hoe mede door Overheidsaandacht gepoogd wordt de machtsverhoudingen in het bedrijfsleven om te zetten in bindende rechtsverhoudingen, en in plaats van strijd den bedrijfspvrede te bevorderen.

Op economisch terrein was het de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 vooral die de aandacht onzer middenstanders vroeg. De Landbouwcrisiswetgeving en de Pachtwet vroegen de volle aandacht van onze Christelijke boeren en tuinders. In- en uitvoerwetten en talrijke andere ontwerpen van wet werden mede aan het oordeel onzer Christelijke werkgeversorganisatie onderworpen. Meerdere voorontwerpen van wet zijn bij den Hoogen Raad van Arbeid, waarin de drie Centrale organisaties zijn vertegenwoordigd, ahangig gemaakt. Wij noemen slechts het ontwerp betreffende den arbeid der gehuwde vrouw, de kinderbijslagverzekering en de werkloosheidsverzekering.

Deze sociale en economische wetgeving is van groote beteekenis voor ons volksleven. Dankbaar mogen wij gedenken, dat dit alles in ons vaderland mogelijk is gebleken en dat ook onze Christelijke maatschappelijke organisaties naast de politieke organisaties daaraan mogen medewerken. Aan ieder moet hier opvallen het groote verschil met de landen rondom ons, waar voortdurende strijd het bedrijfsleven verteert, of het onmoedig is verklaard.

Maar nu zijn wij er nog niet. Nu moeten de wetten een geleidelijke en voorzichtige toepassing vinden in het bedrijfsleven. Wil het goed zijn, dan geeft immers de Overheid slechts haar keur op of sanctie aan door het BEDRIJFSLEVEN ZELF GETROFFEN BEGELINGEN.

De wensch moet dus openbaar komen om overeenkomstig de bepalingen der wet het bedrijfsleven in te richten. Maar zie nu eens, hoe in neutrale (of wilt ge liberale) werkgeverskringen de meeste dezer wetten worden ontvangen en beoordeeld. Talrijke bladen van neutralen en liberalen oorsprong publiceren artikelen, die bevoegen, dat de toepassing voor ons bedrijfsleven de meest funeste gevolgen zal opleveren. Christelijke patroons, die deze bladen lezen, hetzij als dagblad, hetzij als vakblad van hun neutrale patroonsvereniging, slikken dezen kost meermalen als „klokspij” en stellen zich te weer tegen de toepassing in hun eigen bedrijf. Het onbegrepen woord „ordering” bezorgt velen een rilling, het woord „verbindend verklaring” een afkeer, en van de gemeenschappelijke belijdenis der Christelijke solidariteit in roeping en schuld blijft menig een practisch verre.²⁾

Hier komt wel zeer duidelijk uit, hoe noodzakelijk het is, dat onze Christelijke patroons niet alleen in de Centrale, maar ook in de Christelijke vakorganisaties bij elkander dienen te worden gebracht, teneinde zelfstandig te bespreken, hoe dient gehandeld, opdat Gods geboden worden gehoorzaamd ook in den bedrijfskring.

Groote actueele beteekenis heeft hier de Christelijke patroonsorganisatie. Want alleen een goed opgebouwde Christelijke organisatie van patroons, zoowel centraal als in de vakkringen, zal een der middelen kunnen zijn om onder Gods zegen den invloed van de geweldige macht, die in ons vaderland schuilt in het z.g. economisch liberalisme, te keeren.³⁾

In samenwerking met wetenschappelijke en politieke organisaties, niet het minst met de voortreffelijke organisatie onzer Christelijke arbeiders, worde daartegen een dam opgeworpen, en de ordeningen des Heeren in ons volksleven en in het bedrijfsleven zoodanig gegrondvest, dat meer algemeen in het door de zonde verwoeste bedrijfsleven worde gebogen voor den Koning der Koningen en aller schepselen Heer.

A. BORST Pzn.

2) Een duidelijk streven openbaart zich in sommige „neutrale” patroonskringen om door het door velen niet begrepen woord „ordering” in ongunstig licht te plaatsen, tevens de bedrijfsorganisatie, zooals die jarenlang in onzen Christelijken kring is bepleit, af te breken, en zoodoende de doorwerking der Christelijk-sociale beginselen te keeren. Helaas worden ook hier hand- en spandiensten verricht door Christelijke patroons, die voor anderen de kastanjes uit het vuur halen omdat deze, wanneer ze het zelf zouden doen, bang zijn dat men hun onreine vingers zal zien.

3) De dagbladen hebben melding gemaakt van de benoeming van Mr A. N. Molenaar, secretaris van het Verbond van Nederlandsche Werkgevers, tot buitengewoon hoogleraar aan de Universiteit te Leiden om onderwijs te geven in „Sociale Wetgeving”. Deze zeer bekwame geleerde is echter tevens een der meest geharnaste strijders in het liberale kamp, zoodat wij aan de richting, waarin zijn onderwijs zich zal bewegen, niet behooven te twijfelen.

Aan de Vrije Universiteit te Amsterdam ontbreekt tot nog toe een leerstoel voor de sociale wetgeving.

Werd het niet meer dan tijd, dat het Christenvolk van Nederland zich ook daarop eens bezint?

ZEN

Presbyte

De Presb

rika vierde

Voor juul

het algeme

buitenlands

onbekend i

de interess

Dat we

Zending

der rede

dat zij va

tweede om

Professor

gemeine M

gewijd, het

overwegen

in een vijf

gegeven vi

haar histo

op de hoo

de verschil

Deze Pri

hem zelf e

ling ghad

Wat hierv

verwonder

best geleid

saksische

vang van

en in oph

de Duitsel

een zendin

zending w

zoo beken

over schre

Deze zer

wel niet

Gereforme

er zeer ze

Professo

wijze zich

Ten eers

en de vera

Board, ma

lijk, doet

vangt van

in moeilij

Ten twee

gewezen k

alsdan tev

Dit acht p

omdat de

demisch g

van versel

geval een

zinnigheid

Ten derv

teriaansch

Richter sp

thodoxie”

tig Leend

in Noord-

En ten

zendingsve

chisaties i

leden alle

avondmaal

Men ziel

seerd is d

zendingsde

belang van

maar over

deputaten

treffende z

Er is or

aan een l

terreinen

het eene

en een and

meer dan

het tegend

verandering

kan veroo

Uit helg

Presbyteri

opmerken,

het noodig

aan de sy

de kerker

Het is b

lijk, dat é

haar hont

riaansche

gebieden

Eigenaard

station sif

nisme op

gaat men

Natuurli

gelie de h

zendingsh

reeks van